

“El Espíritu Santo sigue suscitando hoy pensamientos y palabras de sabiduría en los ancianos: su voz es preciosa porque canta las alabanzas de Dios y custodia las raíces de los pueblos. Nos recuerdan que la vejez es un don y que los abuelos son el eslabón entre generaciones, para transmitir a los jóvenes la experiencia de la vida y la fe.”

(Papa Francisco)

L'amor en el matrimoni. El nostre amor quotidià

El papa Francesc dedica el capítol quart de l'encíclica “Amoris Laetitia” a aprofundir sobre una de les paraules més utilitzades però que apareix massa vegades desfigurada: l'amor. I ho fa des de la vessant de l'amor conjugal i familiar.

Les referències bíbliques que guien la seva reflexió són nombroses i acompanyen amb encert els aspectes que va exposant al llarg del capítol. Però el punt de partida és l'anomenat Himne de la caritat (1Co 13,4-7) de Sant Pau. A partir d'ell el **papa Francesc va desgranant les característiques amb les quals els esposos hem de revestir d'amor veritable el nostre dia a dia.**

- > **L'amor és pacient.** Déu dona espai al penediment i actua sempre amb misericòrdia. L'amor també ens ha de fer compassius per acceptar l'altre, fins i tot quan actua d'una manera diferent del que jo desitjaria.
- > **L'amor és servicial,** beneficia i promou els altres. No pot ser tan sols un sentiment o unes paraules: l'amor és fer el bé, ha de mostrar la seva fecunditat en les obres.

- > **L'amor no té enveja.** El veritable amor valora els èxits de l'altre, no els sent com una amenaça. Estimar la persona és mirar-la com Déu mira.
- > **No és altiu ni orgullós.** El que ens fa grans és l'amor que comprèn, cuida, protegeix el feble. I per a poder comprendre, disculpar o servir els altres de cor és indispensable guarir l'orgull i conrear la humilitat.
- > **No s'irrita ni es venja.** A vegades sentim violència interna, ens irritam i som durs en el tracte. Però estimar també és tornar-se amable. La paraula de Déu ens invita a no alimentar la ira. Disposem-nos a mirar l'altre amb una mirada amable.
- > **No porta el compte del mal.** Fa falta

haver tingut l'experiència de saber-se perdonat per Déu per poder perdonar els altres fins i tot quan hagin estat injustos amb nosaltres.

- > **No s'alegra de la injustícia.** Una persona que estima s'alegra amb el bé de l'altre, valora les seves capacitats, reconeix la dignitat de l'altre.
- > **Tot ho disculpa.** Estimar implica no malparlar els uns dels altres. L'amor conviu amb la imperfecció, la disculpa i sap guardar silenci davant els límits de l'ésser estimat.
- > **Tot ho creu.** L'amor confia, deixa en llibertat, renuncia a controlar-ho tot, a posseir, a dominar. I la confiança permet que brolli la veritable identitat de les persones.
- > **Tot ho espera.** El Papa ens crida a fer present l'esperança. Tot i les febleses esteim cridats a la plenitud del cel.

> **Tot ho suporta.** L'amor és un element fort i poderós que ens permet aguantar amb esperit positiu totes les contrarietats. Déu és amb nosaltres.

Així queda exposat quin és l'ideal cristià i, de manera particular, de la família: amor malgrat tot.

Carlos Moll i Vicky Mascaró

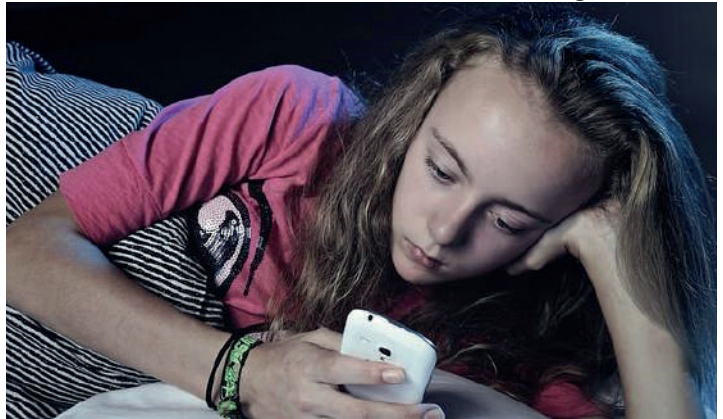
pensaments

Y ASÍ OS VA...

¿Tendrá? A lo sumo, unos quince años. Está sentada en el portal de un supermercado. Muy pija ella, masticando chicle, le comenta a su tocaya: “Si mis padres no me compran el móvil (lamentas no recordar el modelo), ¡de verdad, tía, me suicido! ¡Mi vida, tía, sin él, sería una mierd_!” Pone, por ende, cara de asco, de infelicidad, de abulia, de aburrimiento. Su existencia, el sentido de la misma, se reduce a tener o no un teléfono. Al escucharla sientes una profunda tristeza. Por su persona y, probablemente, por la educación que ha recibido. Alguien le dijo, ¡seguro!, que el universo era ella, sí, y que el prójimo (¿conocerá el significado del término?) no importaba. Lo tiene

todo —o casi todo— y, sin embargo, es infeliz. Al verla, recuerdas a esos niños sin aurora del tercer y cuarto mundo que, a pesar de su infinita pobreza, aún son capaces de sonreír. Son su aleccionadora antítesis.

La chica, esa, la del móvil, está urgida

-piensas- del mensaje evangélico. Ese que la liberaría de su narcisismo, que le hablaría del ser y no del tener, del dar, antes que del recibir, del amor dado antes que del amor recibido, de la caridad que beneficia más al que la ofrece que al que la recibe... La chavala necesita una dosis urgente de Jesús, para que, gracias a su ternura, pueda aprender que las cosas no dejan de ser cosas y que la dicha —la única- únicamente brota de una conciencia tranquila, de la misericordia regalada, de lo hecho por el otro, de la estima hacia los demás... ¿Pero quién habla, hoy, a sus hijos, de Cristo? Y así os va... Y así le va...

Juan Luis Hernández Gomila

Solemnitat de Sant Jaume, apòstol

Lectura dels Fets dels Apòstols

4, 33; 5, 12. 27-33; 12, 2

Salm responsorial 66

R: **Que us alabin les nacions, Déu nostre, que us alabin tots els pobles alhora.**Lectura de la 2ª carta de sant Pau als cristians de Corint

4, 7-15

Germans, portam el tresor del ministeri que Déu ens ha confiat, com dins gerres de fang. Així queda ben clar que aquest poder altíssim ve de Déu, i no de nosaltres. Quan les contrarietats ens envolten pertot arreu, no quedam del tot enclosos; quan no sabem com escapar-nos, a la fi trobam la sortida; quan els qui ens persegueixen ja ens tenen a les mans, no quedam del tot abandonats; quan ens trobam per terra en la lluita, no arribam a perdre-hi la vida. Sempre i pertot arreu portam la mort de Jesús en el nostre cos, perquè també en el nostre cos es manifesti en el seu esplendor la vida de Jesús. Es ben bé així: nosaltres vivim, però per causa de Jesús, sempre estam a mercè de la mort i així la vida de Jesús manifesta el seu esplendor en la nostra carn mortal. D'aquesta manera, ni la mort deixa mai de fer en nosaltres la seva obra, ni la vida, en vosaltres. L'Esclat diu: "Em sent ple de fe, i per això he parlat." Nosaltres, doncs, que tenim el mateix Esperit de la fe, també ens sentim plens d'aquesta fe, i per això parlam, i sabem que aquell qui ressuscità Jesús, el Senyor, també ens ressuscitarà a nosaltres amb Jesús i ens portarà a la seva presència juntament amb vosaltres. Perquè tot això és en bé vostre; així la gràcia de Déu, que es multiplica a mesura que s'estén a molta gent, farà que sigui desbordant l'acció de gràcies a la seva glòria.

Lectura de l'evangeli segons sant Mateu

20, 20-28

En aquell temps la mare de Jaume i Joan, fills de Zebedeu, anà a veure Jesús amb els seus fills i es prosternà per demanar-li un favor. Jesús li digué: "¿Què demanes?" Ella li respongué: "Manau que en el vostre Regne aquest dos fills meus seguin un a la vostra dreta i l'altre a la vostra esquerra." Jesús contestà: "No sabeu què demanau. ¿Podeu beure el calze que jo he de beure?" Ells li diuen: "Sí que podem." Els diu Jesús: "Es cert, vosaltres beureu el meu calze, però seure a la meua dreta i a la meua esquerra, no som jo qui ho he de concedir; és per a aquells a qui el meu Pare ho ha reservat." Quan els altres deu sentiren tot això, s'indignaren contra els dos germans, però Jesús els cridà i els digué: "Ja sabeu que, en totes les nacions, els governants disposen dels seus súbdits com si en fossin amos, i els grans personatges mantenen els altres davall el seu poder. Entre vosaltres no ha de ser així: qui vulgui ser important entre vosaltres ha de ser el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer ha de ser el vostre esclau com el Fill de l'home, que no ha vingut a fer-se servir, sinó a servir els altres, i a donar la seva vida com a preu de rescat per tots els homes."

Lectura del libro de los Hechos

de los apóstoles 4, 33; 5, 12. 27-33; 12, 2

En aquellos días, los apóstoles daban testimonio de la resurrección del Señor Jesús con mucho valor. Y se los miraba a todos con mucho agrado. Por mano de los apóstoles se realizaban muchos signos y prodigios en medio del pueblo. Todos se reunían con un mismo espíritu en el pórtico de Salomón. Les hicieron comparecer ante el sanedrín y el sumo sacerdote los interrogó, diciendo «¿No os habíamos ordenado formalmente no enseñar en ese Nombre? En cambio, habéis llenado Jerusalén con vuestra enseñanza y queréis hacernos responsables de la sangre de ese hombre». Pedro y los apóstoles replicaron: «Hay que obedecer a Dios antes que a los hombres. El Dios de nuestros padres resucitó a Jesús, a quien vosotros matasteis, colgándolo de un madero. Dios lo ha exaltado con su diestra, haciéndolo jefe y salvador, para otorgar a Israel la conversión y el perdón de los pecados. Testigos de esto somos nosotros y el Espíritu Santo, que Dios da a los que le obedecen». Ellos, al oír esto, se consumían de rabia y trataban de matarlos. El rey Herodes hizo pasar a cuchillo a Santiago, hermano de Juan.

Salmo responsorial 66

R: **Oh Dios, que te alaben los pueblos, que todos los pueblos te alaben.**

Lectura de la segunda carta del apóstol san Pablo a los Corintios

4, 7-15

Lectura del santo Evangelio según san Mateo

20, 20-28

En aquel tiempo, se acercó a Jesús la madre de los hijos de Zebedeos con sus hijos y se postró para hacerle una petición. Él le preguntó: «¿Qué deseas?». Ella contestó: «Ordena que estos dos hijos míos se sienten en tu reino, uno a tu derecha y el otro a tu izquierda». Pero Jesús replicó: «No sabéis lo que pedís. ¿Podéis beber el cáliz que yo he de beber?». Contestaron: «Podemos». Él les dijo: «Mi cáliz lo beberéis; pero sentarse a mi derecha o a mi izquierda no me toca a mi concederlo, es para aquellos para quienes lo tiene reservado mi Padre». Los otros diez, al oír aquello, se indignaron contra los dos hermanos. Y llamándolos, Jesús les dijo: «Sabéis que los jefes de los pueblos los tiranizan y que los grandes los oprimen. No será así entre vosotros: el que quiera ser grande entre vosotros, que sea vuestro servidor, y el que quiera ser primero entre vosotros, que sea vuestro esclavo. Igual que el Hijo del hombre no ha venido a ser servido sino a servir y a dar su vida en rescate por muchos».

Jaume, testimoni de la resurrecció de Jesucrist

A bans de ser cridat per Jesús, Jaume es dedicava a la seva feina de pescador a Betsaida, una petita vila a la vorera del llac de Galilea, amb el seu germà Joan. Tots dos eren fills del Zebedeu. Quan Jesús es va trobar amb ells i els incorporà al seu grup de deixebles, el van seguir sense dubtar.

Als deixebles els va costar molt entendre quin era l'autèntic sentit del Regne que anunciava Jesús, va ser necessari que rebessin l'Esperit Sant perquè veiessin el seu veritable significat; per aquest motiu es pot entendre la pretensió de Jaume i Joan, al voler assegurar-se un lloc al costat de Jesús en el Regne, i açò que es tractava de dos dels deixebles a qui Jesús tenia una especial predilecció, ja que ells, al costat de Pere, l'acompanyaren en moments importants de la seva vida, recordem la resurrecció de la filla de Jaire (Mc 5,21-43), el moment de la transfiguració (Mc 9,2-13) i quan Jesús pregava a Getsemani, instants abans de la seva passió i mort (Mc 14,32-42).

Des del punt de vista humà, guiats, potser, per un sentiment d'egoisme, el seu afany per aconseguir un lloc de privilegi, podria ser comprensible, però la resposta que els dona Crist no té pal·liatius, els hi demana si són capaços de beure el calze que Ell ha de beure, i davant la resposta afirmativa, els catequitza advertint-los el risc d'intentar ser els primers, és preferible convertir-se en el servidor de tots, abans de voler ser servit.

És freqüent l'obsessió per intentar destacar, quan el realment important és el contrari, convertir-se en el servidor dels altres i, si es pot, passar el més desapercebut possible.

La història de Sant Jaume ens revela com va ser un exemple de entrega a l'anunci de la Paraula, no important ser un dels primers que van entregar la seva vida per Jesús. La missió de l'apòstol Jaume va trobar el seu compliment quan es va convertir en el primer màrtir, testimoni de la fe, poc després de la passió i mort de Jesús, a Jerusalem.

Vicent Lladrés

Iconografia en claves de bóveda (18)

Guillermo Pons Pons

Foto: Toni Barber

La Asunción de María al cielo

Iglesia de Santa María de Maó (y 6)

«Finalmente la Virgen Inmaculada, preservada libre de toda mancha de pecado original, terminado el curso de su vida en la tierra, fue llevada a la gloria del cielo y elevada al trono por el Señor como Reina del universo, para ser conformada más plenamente a su Hijo, Señor de los Señores y vencedor del pecado» (*Lumen Gentium*, 59). Desde antiguo la Iglesia fue venerando y confesando la Asunción de la Virgen en cuerpo y alma al cielo, verdad que en 1950 el siervo de Dios Pío XII definió solemnemente como dogma de fe.

Todas las iglesias que tenían por titular a Santa María por norma general celebraban su fiesta propia el día de la Asunción, el 15 de agosto. Se comprende, pues muy bien, que para el último tramo de las bóvedas de la nueva iglesia parroquial, el más próximo al altar mayor, para decorar su clave de bóveda

se escogiera la representación de María exaltada a la gloria celestial.

En la clave de esta bóveda, la hermosa figura de la Virgen aparece ya como Asunta al cielo, sin duda porque se dejaba para el reta-

blo mayor la representación del acto de su gloriosa asunción por manos de ángeles. En la figura de la bóveda la Virgen aparece ya con su corona real nimbada de rayos resplandecientes, además de destacar en el fondo la aureola de doce estrellas. Viste la Señora túnica de púrpura y manto azul con adornos de oro; tiene sus manos como en estado de contemplación, y a sus pies figuran dos pequeños rostros de ángeles.

El arzobispo de Santiago de Compostela fray Rafael Vélez, que permaneció en Maó durante varios años y ejerció su ministerio episcopal obsequió a la parroquia de Santa María con la publicación de unos gozos de doce estrofas, en una de las cuales se dice: «De este trono de gloria / serviréis de amparo y guía / a los fieles cristianos / que a vos claman noche y día. / Protegednos, dulce Madre, / amparadnos noche y día».

agenda

Primera Jornada Mundial dels Avis i la Gent Gran

Diumenge 25 de juliol missa solemne presidida pel bisbe Mons. Francesc Conesa, a les 20.30 h, a la Catedral de Menorca. Es convida a tots els fidels a participar-hi, molt especialment a la gent gran, els grups de Vida Creixent i tots els qui treballen en la pastoral familiar.

Encuentro interreligioso: "Fraternidad humana y convivencia"

El viernes 30 de julio, a las 20.30 h, encuentro interreligioso en el claustro del Seminario Diocesano de Ciutadella. Participarán miembros de las diferentes comunidades religiosas presentes en Menorca.

notícies nostres

Festa de la Mare de Déu del Carme

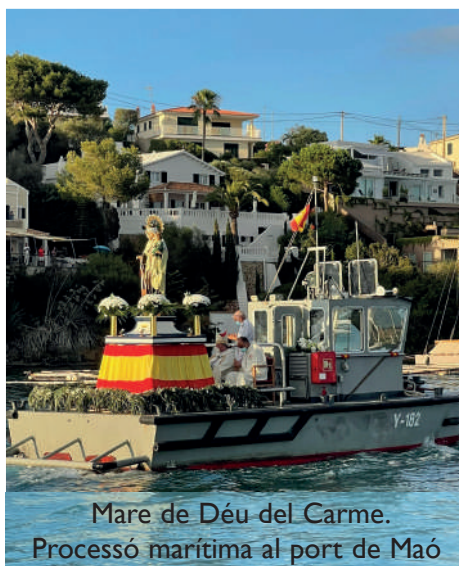
Mare de Déu del Carme a la parròquia del Carme de Maó

Mare de Déu del Carme a la parròquia de Sant Antoni Abat de Fornells

El cap de setmana passat a diferents municipis de la nostra illa es va celebrar la Festa de la Mare de Déu del Carme, una ocasió molt especial per a demanar-li la seva protecció per als pescadors, mariners i navegants. A la parròquia del Carme de Maó les celebracions van començar amb la missa de vigília i un concert a càrrec del jove organista d'arrels menorquines Joan Seguí Mercadal. El dia de la festa, el 16 de juliol, el bisbe Mons. Francesc va presidir l'Eucaristia i a l'homilia va explicar tres símbols relatius a l'advocació mariana del Carme: la muntanya del Carmel que representa Crist, la mar que representa la vida humana on Maria s'erigeix en estel que guia i acompanya, i les coves on Elies i els primers carmelites van viure

"Maria: mare, mestra i guia que ens porta a Crist"

Mare de Déu del Carme. Processó marítima al port de Maó

una vida de contemplació i pregària. També es va celebrar la tradicional processó marítima pel port de Maó amb una gran participació de diferents barques i fidels. A Fornells es va celebrar una Eucaristia en honor a la patrona que va presidir el rector de la parròquia, Mn. Josep Lluís Ponsetí. A Ciutadella, al Centre Catequístic de Sant Miquel, es va celebrar una missa en honor a la Verge del Carme presidida per Mn. Gerard Villalonga en la qual van participar un grup de la Confraria de Pescadors i també com és tradició es va celebrar una missa ben participada a la Capella de la Mare de Déu del Carme de les Carmelites.

Fotos: Bisbat de Menorca

Mn. Josep Salord i Farnés (1911-1970) (6)

L'APORTACIÓ HISTORIOGRÀFICA DE MN JOSEP SALORD I FARNÉS (i II)

Per al Sr. Pepe, la conquesta de 1287 per Alfons III era el fet més assenyalat de la història de Menorca. El sermó que hagué de predicar a la Catedral el dia de Sant Antoni de 1953, amb el títol «La reconquesta de Menorca» fou la seva primera aproximació pública al tema. Significativament encapçalà el sermó amb una cita del profeta Isaïes: «Recordeu la roca d'on heu estat tallats, de quina pedrera heu estat trets» (Is 51, 1). I és que aquell llunyà 17 de gener de 1287 era, per a Mn Salord, el punt de partida del poble menorquí, ja que amb l'expulsió de la població andalusina l'illa fou repoblada per gent procedent fonamentalment de Catalunya. No hi ha, doncs, una continuïtat entre la població anterior a la conquesta i la posterior al fet d'armes. I seran els nous pobladors els que portaran la religió cristiana i la llengua catalana, un llegat que en opinió del nostre autor —i convé recordar que l'any 1953 no era fàcil fer aquestes afirmacions— els menorquins havien de conservar i transmetre. Alguns anys més tard Mn Josep Salord tornaria sobre el tema, però ara en referència a la commemoració de la conquesta en la diada de Sant Antoni i la seva recuperació després de la invasió otomana de 1558, amb la monografia *La festivitat de Sant Antoni Abat en el Llibre Vermell* (1959).

Directament relacionada amb el tema de la conquesta és l'edició crítica de l'anomenada *Crònica menorquina* (*La reconquesta de Menorca en las «Cròniques d'Espanya»* de P. M. Carbonell, 1958). L'acurat treball de transcripció va precedir d'una breu intro-

Josep Salord amb un nebot as Migjorn.
Arxiu familiar Bagur Salord.

Josep Salord amb la junta de caixers de Sant Joan el 1950. Arxiu familiar Bagur Salord.

ducció i és complementat amb notes a peu de pàgina i mapes. L'autor pretenia elaborar una monografia més completa amb un estudi introductor, comentaris al text i un glosari final, però aquest treball, malauradament, no es va fer.

El setge i la destrucció de Ciutadella pels turcs l'any 1558 fou el segon àmbit que estudià el Sr. Pepe. Es pot dir que el nostre autor recopilà totes les notícies que va poder abastar sobre l'Acta de Constantinoble i els fets que l'envolten i, a més, es documentà àmpliament sobre el context històric que explica aquest fet. Mn Josep Salord aprofità els seus amplis coneixements sobre el tema en el sermó predicat a la Catedral el 9 de juliol de 1953 amb el títol «Sobre la Desgràcia de Ciutadella (9 de juliol de 1558)». És significatiu que en aquest sermó relacionava estretament l'efemèride amb la diada de Sant Antoni, ja que per a ell eren «dues dates capitals de la nostra història». Sobre aquest tema publicà l'edició de l'Acta de Constantinoble i la traducció castellana, que elaborà ell mateix (*El Acta de Constantinopla. Transcripción y traducción por José Salord*, 1954). No cal dir que en els actes commemoratius del quart centenari d'aquell esdeveniment, l'any 1958, Mn Josep Salord hi tingué un paper cabdal. Així, Josep Salord, juntament amb Josep Mascaró Pasarius, editaren i prologaren l'edició commemorativa de l'Acta de Constantinoble (encara que Mascaró atribueix tot el mèrit al Sr. Pepe). També pronuncià la conferència de la diada del 9 de juliol de 1958 a l'Ajuntament de Ciutadella, davant les primeres autoritats de l'illa. El seu discurs fou un clam a la menorquinitat fonamentat en una rigo-

rosa documentació històrica (*Reflexions en el Centenari de la Invasió Turca*, 1959).

El tercer tema estudiat en profunditat per Mn Salord fou el document que estableix la planta eclesiàstica de Menorca al començament del segle XIV, *Pariatge* (*El Pariatge fet pel senyor rei En Jaume sobre la Pabordia i Rectories de Menorca segons la còpia del Llibre Vermell*, 1960). Aquest text ja havia estat estudiat per Joan Ramis i Ramis (1818), al qual seguiren nombrosos historiadors locals. Segons la còpia que hi ha al Llibre Vermell, el document està datat el 19 de març de 1330 i, per tant, s'havia atribuït a Jaume III de Mallorca. Però després d'un rigorós estudi crític, en el qual valorava la importància històrica del document, el Sr. Pepe va poder determinar que la data real era l'any 1301 i que, per tant, calia atribuir-lo a Jaume II de Mallorca i no al seu nét. Hi hagué qui va discutir públicament la conclusió de Mn Salord, sense gaire èxit. Avui coneixem el document original, que es troba a Mallorca i sabem perfectament qui tenia raó.

Malauradament, a partir de 1962 Mn Josep Salord deixà de publicar sobre temes històrics. En els últims anys de la seva vida estava absorbit en la revisió de textos litúrgics en català. La mort prematura i sobtada del Sr. Pepe, el 26 de juny de 1970, ens privà de la continuïtat del seu mestratge i, tal volta, de noves aportacions substancials al coneixement de la història de la terra que tant estimava.

Miquel À. Casanovas Camps